

مقالات تاریخی

دفتر نوزدهم - بیستم

رسول جعفریان

مقالات تاریخی

(دفتر نوزدهم و بیستم)

رسول جعفریان (استاد دانشگاه تهران)

انتشارات دلیل ما

چاپ اول: زمستان ۱۳۹۰

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ: نگارش

قیمت: ۱۶۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۳۹۷ - ۷۱۷ - ۷

تلفن و نمابر: ۷۷۴۴۹۸۸ - ۷۷۳۳۴۱۳ (+۹۸۲۵۱)

آدرس: قم، صندوق پستی: ۳۷۱۳۵ - ۱۱۵۲

info@Dalilema.com

WWW.Dalilema.com (خرید از طریق سایت امکان پذیر است)

انتشارات دلیل ما

مراکز پخش:

- ۱) قم، خسیابان صفائیه، پلاک ۷۵۹، فروشگاه دلیل ما، تلفن ۷۷۳۷۰۰۱ - ۷۷۳۷۰۱۱
- ۲) تهران، خ انقلاب، خ فخررازی، پلاک ۶۱، فروشگاه دلیل ما، تلفن ۶۶۴۶۴۱۴۱
- ۳) مشهد، چهارراه شهدا، کوی شهید خوراکیان، گنجینه کتاب، فروشگاه دلیل ما، تلفن ۲۲۳۷۱۱۳ - ۵

سرشناسه: جعفریان، رسول، ۱۳۴۳ -

عنوان و پدیدآور: مقالات تاریخی دفتر نوزدهم - بیستم / رسول جعفریان.

مشخصات نشر: قم: دلیل ما، ۱۳۹۰.

مشخصات ظاهری: ۲ ج. در یک مجلد (۸۸۸ ص).

شابک: 978 - 964 - 397 - 717 - 7

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتاب حاضر دفتر نوزدهم و بیستم از مجموعه ای از همین ناشر

تحت عنوان "مقالات تاریخی" است.

یادداشت: کتابنامه به صورت زیر نویس.

موضوع: اسلام - تاریخ - مقاله ها و خطابه ها.

زده بندی کنگره: ۱۳۹۰ م ۷ ج ۳۵/۶۳/ DS

شماره رده دیویی: ۹۰۹/۰۹۷۶۷۱

شماره کتابشناسی ملی: ۲۲۹۱۲۸۱

فهرست مطالب

مقدمه ۱۱

(۱) ولادت رسول خدا در ۱۲ یا ۱۷ ربیع الأول / ۱۳

۱۳	بررسی آراء کلینی و مفید به ضمیمه رساله مولودیه آقای رضی قزوینی (م ۱۰۹۶)
۱۵	اختلاف نظر در تواریخ شرعی
۱۶	رسمی شدن یک تاریخ
۱۷	داستان اختلاف نظرها در باره تاریخ ولادت رسول الله (ص)
۲۰	تواریخ شرعیه در «الکافی»
۲۲	دیدگاه‌های موجود درباره تاریخ ولادت پیامبر خدا (ص)
۳۲	روز ولادت: جمعه یا دوشنبه
۳۲	وقت حمل
۳۳	وقت ولادت
۳۴	سال ولادت
۳۴	رساله مولودیه / آقا رضی الدین محمد قزوینی (م ۱۰۹۶)

(۲) مؤسسه بحث و مناظره دینی آیت الله سید ابوالحسن طالقانی / ۴۳

۴۳	در پرتو پنج سند از مراجع تقلید
۴۸	فصل در وظائف هیئت علمیه
۴۹	فصل در وظائف رئیس
۴۹	فصل در وظائف واردین برای مناظره

(۳) عاشقی در سیر طریق / ۵۳

۵۳	گزارش سفر عمره در مرداد ماه ۱۳۸۸
----	--

(۴) سرخط آزادی / ۹۱

۹۳	سرمشقها
----	---------------

۵) سیره نبوی در قالب داستانی / ۹۹

- ترجمه ذرّۃ العلیا فی سیره المصطفی (ص)..... ۱۰۱
- این کتاب، روایت داستانی سیره..... ۱۰۲
- ابوالحسن بکری مؤلف ذرّۃ العلیا..... ۱۰۵
- دو تحریر سنی و شیعی از کتاب..... ۱۰۷
- تشیع سنی - ایرانی..... ۱۰۸
- امام علی (ع) حلال مشکلات..... ۱۱۰
- امام علی (ع) خاتم اولیاء..... ۱۱۱
- شجاعت امام علی علیه السلام..... ۱۱۲
- جنبه‌های فکری و تربیتی..... ۱۱۴

۶) اسنله یوسفیه: جدال اندیشگی تفکر شیعه اصولی با اخباری / ۱۲۳

- مکاتبات: میریوسف علی استرآبادی و شهید قاضی نورالله شوشتری..... ۱۲۳
- درباره میریوسف علی استرآبادی..... ۱۲۳
- انتقاد قاضی از ضعف منابع استرآبادی..... ۱۳۴
- خطبه البیان و غالیان..... ۱۳۶
- قرآن محک زره‌های ناقص..... ۱۳۸
- در باره آثار صوفیه و استفاده از آنها..... ۱۴۱
- منهم کردن قاضی به ترک تقیه در بلاد هند..... ۱۴۴
- علت شهادت شهید ثانی و ادامه بحث در باره تقیه..... ۱۴۵

۷) نظام اسلامی با فقه می ماند نه با تاریخ / ۱۵۱

- در دهه‌های اخیر رویکرد تازه اما نادرست به تاریخ اسلام پدید آمد..... ۱۵۱
- چرا در حوزه علمیه به تاریخ اسلام بی توجهی می شد؟..... ۱۵۲
- فقه‌ها به تاریخ برای استدلال فقهی اعتمادی نداشتند..... ۱۵۳
- تاریخ به جای فقه نشسته است، پس مخالف ما این ملجم است..... ۱۵۴
- چرا قرآن توجه به مطالعه تاریخ داده است؟..... ۱۵۵
- تاریخ اسلام سابقه مسأله را نشان می دهد اما علیه کسی حکم نمی کند..... ۱۵۷
- الان زمان، زمان امام حسین (ع) است؟..... ۱۵۸
- هیچ حکم و قضاوت فقهی - حقوقی با تاریخ اثبات نمی شود..... ۱۵۹
- قوام تمدن اسلامی در گذشته تاریخیش به فقه و حقوق است..... ۱۵۹
- استناد به تاریخ آینده تحت عنوان دولت مهدوی..... ۱۶۰
- نادرشاه با نادیده گرفتن حقوق، ایران را از هم گسست..... ۱۶۱
- شاه بهمهاسب برای تأسیس نظام صفوی، فقیه می خواست نه فیلسوف و متکلم..... ۱۶۲
- کرکی بنیاد قصه خوانی را برانداخت و فقه را استوار کرد..... ۱۶۲

۱۶۳	ابوذر سوسیالیست، اسوه ما در اول انقلاب
۱۶۴	منطق لازم را جهت استفاده از رویدادهای تاریخ اسلام در اختیار نداریم
۱۶۵	استفاده های سیاسی از تاریخ اسلام نه لزوماً با انگیزه دین شناسی
۱۶۵	آیا ضعف فقه سبب روی آوردن عده ای به استفاده از تاریخ اسلام شد؟
۱۶۶	امام با موافقت در تغییر قانون اساسی انسداد حقوقی را از نظام اسلامی برداشت
۱۶۶	در استفاده از نهج البلاغه هم باید مراعات دقت های فقیهانه را کرد
۱۶۸	برداشت های افراطی و درست کردن فقه انقلابی اما بی پایه
۱۶۸	علت اقبال به احادیث ملاحم و فتن و اخبار آینده
۱۶۹	آخر صفوی هم احادیث ملاحم و فتن برای توجیه قدسیت حکومت خیلی اعتبار یافت
۱۷۰	تاریخ زندگی و ارتباط آن با مارکسیسم زدگی
۱۷۰	باید تمدن اسلامی را با فقه اسلامی ساخت

۸) گزارش سفر به لب آب جیحون / ۱۷۳

۲۰۱	حکایت در باره الله وردی خان
۲۰۵	۹) نامه نامی / ۶۲ نامه ادبی - تاریخی از سه دهه پایانی قرن سیزدهم هجری / ۲۰۵
۲۱۰	مقدمه محمد صادق شیرازی در شرح احوال نویسنده
۲۱۱	فصل اول در نام نامی ایشان
۲۱۳	فصل دوم در نسب ایشان
۲۱۶	تألیفات همدانی
۲۱۶	فصل چهارم در آثار کرامت دثارانجم نثار
۲۵۲	صورت خط کاتب

۱۰) گزارش سفر عتبات (۹ - ۱۳ فروردین ۱۲۸۹) / ۲۵۵

۱۱	۱۱) گزارشی تازه یاب در باره سقوط صفویه، نادرشاه، روابط با عثمانی و انعکاس اخبار ایران در مکه مکرمه / ۲۷۹
----	--

۱۲) سفرنامه شام و مصر تألیف ۱۲۵۶ ق / ۲۹۹

۱۳) گزارش سفر ترکیه / ۳۴۹

۱۴) منازعات فقهی - سیاسی در روستای کریم آباد / ۳۶۳

۳۶۳	(از روستاهای استرآباد) (سالهای ۱۲۷۹-۱۲۸۲) (تألیف در سال ۱۲۸۲ ق)
۳۶۳	محمد صالح بن محمد تقی بن محمد اسماعیل استرآبادی
۳۶۶	عالمان و اشخاص مهمی که نامشان در این متن آمده

۱۵) مراغه کانون تمدنی عصر ایلخانی / ۴۱۳

- ۴۱۳..... اهمیت کانون تمدنی مراغه - تبریز
 ۴۱۵..... خواجه نصیر، نقطه ثقل کانون تمدنی مراغه
 ۴۱۷..... نگاه تمدنی خواجه و لوازم آن
 ۴۲۱..... فهرست عالمان وارد شده در مراغه بر اساس کتاب ابن فوطی

۱۶) رشیدالدین فضل الله و توسعه فرهنگی در کانون تمدن ایلخانی / ۴۴۱

- ۴۴۷..... رشیدالدین کلید کانون تمدنی تبریز
 ۴۵۱..... رشیدالدین و مقایسه فرهنگ‌های شرقی و غربی و اسلامی
 ۴۶۰..... منابع رشیدالدین فضل الله

۱۷) هدایة السبیل شرح منازل میان تهران تا شیراز (از سال ۱۳۰۹ ق) / ۴۶۱

۱۸) ۲۲ رجب روز رحمت / ۵۰۹

- ۵۰۹..... فصل اول: مفهوم «عالمین»
 ۵۱۲..... فصل دوم: مفهوم رحمت

۱۹) کتابخانه ها، نشریات و مدارس نجف / ۵۱۹

- ۵۱۹..... (فصلی از کتاب تاریخ نجف مدرس کیلانی)

۲۰) گزارش سفر عمده (۲۸ تیرماه تا ۹ مردادماه ۱۳۸۹) / ۵۹۵

۲۱) شرح حال آیت الله شیخ عبدالحسین فقیهی رشتی (۱۳۲۱ - ۱۴۱۰ ق) / ۶۴۱

- ۶۴۱..... نماینده آیت الله بروجرودی در حرمین شریفین
 ۶۴۴..... آثار شیخ عبدالحسین فقیهی

۲۲) حکمت نسخ در احکام شرعی (پرویش سلطان محمد خدابنده و پاسخ علامه حلی) / ۶۴۹

۲۳) اشاراتی درباب مؤلفه های مدنی و رابطه آنها / ۶۴۹

۲۴) تذکره حصن حصین در قانون بست نشستن / ۶۵۹

- ۶۶۰..... رساله حصن حصین
 ۶۶۴..... سفر ناصرالدین شاه به خراسان
 ۶۶۸..... برگزاری مجلس تحقیق از مفسدین
 ۶۶۹..... قانون بست نشینی پیشنهادی مؤلف
 ۶۷۰.....

۲۵) جدالهای دینی در باره مشارکت زنان در انتخابات / ۶۷۹

- مروری بر مقالات محمد باقر مجتهد کمره‌ای (۱۳۳۹ - ۱۳۴۲ ش) ۶۷۹
 پیشینه حق رأی زنان (از ۱۲۹۰ - ۱۳۳۱ ش) ۶۷۹
 مسأله حق رأی زنان در سالهای ۱۳۳۹ - ۱۳۴۳ ۶۸۸
 دفاع محمد باقر مجتهد کمره‌ای از حق رأی زنان (۱۳۳۱ - ۱۳۴۲) ۶۹۲
 مقالات کمره‌ای در روزنامه تجدد امروز و واکنشها ۷۰۱
 از مقالات وارده حبل المتین و مقاله اذا فسد العالم فسد العالم ۷۳۲

۲۶) ابزار ورود به ادبیات جهانی را نداریم / ۷۴۷

۲۷) اباطیل حکیم و ردیه‌های آن / ۷۵۵

- بیانیه علامه امینی در دفاع از آیت الله حکیم ۷۵۷
 رساله رفع الشبهة و دفع التهمة ۷۵۹

۲۸) صفی بن ولی قزوینی و تفسیر زیب التفاسیر / ۷۷۳

- تفسیری به نام «زیب النساء بیگم دختر اورنگ زیب» ۷۷۳
 مقدمه تفسیر زیب التفاسیر ۷۷۶

۲۹) تاسیس دولت ضلیحی - فاطمی در یمن / ۷۷۹

۳۰) منظمه طالب نامه / ۸۳۱

۳۱) وقفنامه مهدیه شیعیان در مدینه منوره / ۸۷۷

بسم الله الرحمن الرحيم و الحمد لله رب العالمين

و صلى الله على سيدنا محمد و على آله الطاهرين

مدتی این مثنوی تأخیر شد، دلیل آن هم آشکار است. از وقتی که در کتابخانه مجلس مشغول به کار شدم، نتوانستم کار مقالات تاریخی را دنبال کنم، هرچند، با همه فشرده‌گی کارها، به نوشتن و تصحیح مختصر ادامه دادم. بیشتر مطالب در پیام بهارستان و برخی از نشریات دیگر چاپ شد. برخی هم فقط در سایت کتابخانه مجلس یا تاریخ عرضه شد. از میان آنها همه آنچه را که فکر می‌کردم به کار چاپ در این مجموعه می‌آید در اینجا آورده‌ام. البته بسیاری از یادداشت‌های عمومی و حتی بعضاً تخصصی را که کوتاه بود کنار گذاشتم. شاید آن نوشته‌های بی ارزش را در جای دیگر منتشر کنم! در اینجا فقط این نکته را عرض کنم که با آمدن اینترنت، بسیاری از نامه‌نگاریهای مکتوب قدیم متوقف ماند و این سرمایه‌ای را در حوزه ثبت ارتباطات فرهنگی ضایع خواهد کرد. برخی به فکر افتاده‌اند که نامه‌های اینترنتی خود را پرینت گرفته صحافی کنند و به این روش برای باقی ماندن آن بیشتر باور دارند. مشکل دیگر در باره انتشار مقالات اینترنتی است که انسان نمی‌داند آن تارنماها تا کی پایدار خواهد ماند. در واقع، نوشته‌های فراوانی هست که این روزها فقط و فقط در اینترنت نشر می‌یابد، و جای دیگری به چاپ نمی‌رسد. تصور این که خدای ناکرده این حجم از نوشته روزگاری به طور کلی از دایره و دسترس خارج شود، دشوار خواهد بود.

مجموعه حاضر شامل بیست و نه مقاله است و ۸۸۸ صفحه. طبعاً بر اساس تقسیم بندی سابق می‌باید دو شماره از مقالات تاریخی را به خود اختصاص می‌داد که چنین شد، با این تفاوت که دو شماره درهم شده به عنوان دفتر نوزدهم و بیستم خدمت دوستان تقدیم می‌شود، البته اگر شایسته تقدیم به محضر عزیزان باشد.

در اینجا لازم است از برادران سعدی، یدالله و حمید، از بابت همراهی که در طول انتشار این بیست مجلد داشتند، سپاسگزاری کنم. از خداوند متعال برای آنان درخواست طول عمر و توفیق خدمت فرهنگی بیشتر را دارم.